

Original Research

***Test of a Model to Explain Coronary Anxiety Based on
the Meaning of Life and Cyberchondria with a
Mediating Role of Spiritual Health Among Housewives***

**Zeynab Efati Chitgar¹
Zahra Kermani Mamazandi²**

Abstract

The high prevalence of corona disease worldwide has caused many people to suffer from anxiety about contracting it. The present research was conducted with the aim of designing a model to explain Corona anxiety based on the meaning of life and cyberchondria, with the mediating role of spiritual health in housewives. The present research method was descriptive-correlation based on structural equation modeling. The statistical population of the present study included housewives in Mashhad city, from which a sample of 200 people was selected using a stepwise random cluster method. The research tools included the Meaning in Life Scale by Steger et al., the Cyberchondria Questionnaire by McElroy and Shevlin, the Coronavirus Anxiety Questionnaire by Alipour et al., and the Spiritual Health Questionnaire by Paloutzian and Ellison. To analyze the data, Pearson's correlation methods and structural equation modeling (path analysis) were used. The results of the Pearson correlation test showed that there is a significant positive relationship between the meaning of life and spiritual health and a significant negative relationship with Corona anxiety. Cyberchondria has a negative relationship with spiritual health and a positive relationship with Corona anxiety. Also, spiritual health has a significant negative relationship with Corona

1. Master's degree in General Psychology, Eqbal Lahoori Institute of Higher Education, Mashhad, Iran. zeynab.efati59@gmail.com

2. Assistant Professor of Psychology, Eqbal Lahoori Institute of Higher Education, Mashhad, Iran. Z.kermani@eqbal.ac.ir. **(Corresponding Author)**

Submit Date: 2022/23/10

Accept Date: 2023/22/04

anxiety. The results of path analysis showed that cyberchondria and spiritual health have a direct effect on Corona anxiety. The meaning of life has a direct effect on spiritual health. Overall, the results of this research showed that spiritual health plays a mediating role in the relationship between the meaning of life and cyberchondria with Corona anxiety. Finally, the results of this research showed that spiritual health can play a mediating role in the relationship between the meaning of life and cyberchondria with Corona anxiety.

Keywords

Corona Anxiety, Cyberchondria, Spiritual Health, Meaning of Life, Housewives

Introduction

The widespread and rapid transmission of the coronavirus has caused many people around the world to suffer from fear, stress, and anxiety. However, it seems that certain variables such as the meaning of life, cyberchondria, and spiritual health can be related to Corona anxiety. The meaning of life is a fundamental issue in the current era that many scientific branches have considered. The meaning of life depends on one's desires and refers to a kind of feeling of relationship with the creator of the universe, purposefulness of life, pursuit of valuable goals, and reaching evolution. Meaning in life includes people's beliefs about the existence of an ultimate goal in life (Ho, Cheong, Cheong, 2010: 10). The results of Rukhshandeh Khabaz et al.'s research (1400: 1) showed that the relationship between Corona anxiety and the meaning of life and family intimacy is negative and significant; that is, the meaning of life and the intimacy of the family significantly predict Corona anxiety in housewives.

Cyberchondria is another variable related to the anxiety of the coronavirus. It is said to be a condition in which people become extremely anxious about their health status by searching online for information related to health and diseases. The research of Jungmann and Witthöft (2020) also indicated that cyberchondria has a positive relationship with coronavirus anxiety and is known as a risk factor during the Covid-19 epidemic (Jungmann and Witthöft, 2020). One of the important personal resources affecting Corona anxiety, especially in the current situation (coronavirus outbreak), is an individual's spirituality and spiritual health. Spiritual health is considered a fundamental component of health dimensions and a protective factor in promoting health and preventing diseases. Additionally, spiritual health is a successful and helpful strategy for human life

in all stages and areas of life, including situations full of stress, diseases, and even death (Peterman and Fitchett, 2002: 8). The results of the study by Mir Hosseini, Nouhi, Jang Gergiri, Mohajer, and Naseri (2019: 9) showed that spiritual health significantly predicts anxiety in patients with the coronavirus.

By examining the background of the research, it was found that no research has simultaneously examined the meaning of life, spiritual health, and cyberchondria in predicting the anxiety caused by the coronavirus in Iranian society, especially among housewives. Therefore, the present research was conducted with the aim of designing a model to explain Corona anxiety based on the meaning of life and cyberchondria with the mediating role of spiritual health among housewives.

Methodology

The present research method was descriptive-correlational based on structural equation modeling. The statistical population of the research included all the housewives of Mashhad city, from which a sample of 200 people was selected using a multi-stage random cluster method. The research tools included the Meaning in Life Questionnaire by Steger, Frazier, Oishi, and Kaler (2006), McElroy and Shevlin's Cyberchondria Questionnaire (2014), Alipour et al.'s (2018) Coronavirus Anxiety Questionnaire, and Paloutzian and Ellison's (1982) Spiritual Health Questionnaire. In order to analyze the data, Pearson's correlation and structural equation modeling (path analysis) were used.

Findings

The results of the Pearson correlation test showed a positive and significant relationship between the meaning of life and spiritual health, and a significant negative relationship with Corona anxiety. Cyberchondria exhibited a significant relationship only with spiritual health. Additionally, spiritual health showed a significant negative relationship with Corona anxiety. The results of the path analysis indicated that cyberchondria and spiritual health have a direct effect on Corona anxiety. The meaning of life also directly affects spiritual health. Finally, the findings of this research demonstrated that spiritual health can mediate the relationship between the meaning of life and cyberchondria with Corona anxiety.

Result

The present study was conducted with the aim of designing a model to explain Corona anxiety based on the meaning of life and cyberchondria, with the mediating role of spiritual health among housewives. The results of the path analysis indicated that the meaning of life does not have a direct effect on Corona anxiety. This finding contradicts the results of Rakhshandeh Khabaz et al. (1400), Dehdari et al. (2012), and Andy et al. In explaining this finding, it can be stated that individuals who pursue meaningful goals in life and engage in activities that provide a sense of purpose experience greater self-regulation (i.e., understanding and actively pursuing these activities with interest).

The findings of the current research can be further elucidated as follows: According to the definition of cyberchondria, excessive searching for health-related information online results in heightened anxiety. This is because the mind becomes overloaded with vast amounts of potentially contradictory, unnecessary, and sometimes inaccurate information, leading to unpleasant emotions such as anxiety.

Additionally, other research results indicated that the meaning of life directly influences spiritual health. This finding aligns with the research of Mohammadi and Rahimzadeh (2017). Individuals with strong spiritual health possess the capability to find meaning in life's challenges, mental pressures, physical disabilities, and emotional vulnerabilities, thereby alleviating mental burdens associated with these issues.

Moreover, the findings of the present study revealed that cyberchondria does not directly affect spiritual health. No prior research has explored this specific finding. This outcome can be explained by understanding cyberchondria as a clinical phenomenon where frequent online searches for medical information led to excessive concern about physical health.

Furthermore, the results indicated that spiritual health directly influences Corona anxiety. This finding is consistent with the research of Talebi (1400), Mirhosseini et al. (2019), and Nadushan et al. Additionally, the findings demonstrated that spiritual health mediates the relationship between the meaning of life and Corona anxiety. No prior research has explored this specific finding. The current study can be explained by considering the meaning of life as a fundamental element contributing to mental and emotional well-being, systematically influencing various dimensions of personality, physical and

mental health, adaptation to stress, and behavioral disorders related to religion and activities.

References

- Akhlaghifard, M. & Meraji, N. (2021). Predicting corona anxiety based on emotional distress (depression, anxiety and stress) and spiritual health in nurses and aides. *Rooyesh-e-Ravanshenasi Journal*, 10(6), 161-170. (In Persian)
- Al Dameery, K., Quteshat, M., Al Harthy, I. & Khalaf, A. (2020). Cyberchondria, uncertainty, and psychological distress among omanis during COVID-19: An online cross-sectional survey. *Journal of Hunan University Natural Sciences*, 48(11) 140-146.
- Alipour, A., Ghadami, A., Alipour, Z. & Abdollahzadeh, H. (2020). Preliminary validation of the Corona disease anxiety scale (CDAS) in the Iranian sample. *Health Psychology*, 8(32), 163-175. (In Persian)
- Amjad, F. & Bokharey, I. Z. (2014). The impact of spiritual wellbeing and coping strategies on patients with generalized anxiety disorder. *Journal of Muslim Mental Health*, 8(1), 21-38.
- Andy, Y., Rosyad, Y., Chipojola, K., Wiratama, B., Safitri, C. & Weng, H. (2020). Effects of spirituality, knowledge, attitudes, and practices toward anxiety regarding COVID-19 among the general population in Indonesia: A cross sectional study. *Journal of Clinical Medicine*, 9(12), 3798-3803.
- Bati, A. H., Mandiracioglu, A., Govsa, F. & Cam, O. (2018). Health anxiety and cyberchondria among Ege University health science students. *Nurse Educ Today*, 71, 169-173.
- Battista, J. & Almond, R. (1973). The development of meaning in life. *Psychiatry*, 36(4), 409-427.
- Baumeister, R. F. (1991). *Meanings of Life*. Guilford Publications.
- Bolgeo, T., Di Matteo, R., Simonelli, N., Dal Molin, A., Lusignani, M., Bassola, B., ... & Iovino, P. (2023). Psychometric properties and measurement invariance of the 7-item general anxiety disorder scale (GAD-7) in an Italian coronary heart disease population. *Journal of Affective Disorders*, 1(334), 213-219.

- Connor, J., Madhavan, S., Mokashi, M., Amanuel, H., Johnson, N. R., Pace, L. E. & Bartz, D. (2020). Health risks and outcomes that disproportionately affect women during the Covid-19 pandemic: A review. *Social Science Medicine*, 266, 113364.
- Coppola, I., Rania, N., Parisi, R. & Lagomarsino, F. (2021). Spiritual well-being and mental health during the COVID-19 pandemic in Italy. *Front Psychiatry*, 12, 626944.
- Daniali, M. & Eskandari, E. (2022). Predicting coronavirus anxiety based on resilience, cognitive emotion regulation strategies, and cyberchondria [Research]. *Advances in Cognitive Sciences*, 23(4), 61-71. (In Persian)
- Dehdari, T., Yarahmadi, R., Taghdisi, M., Daneshvar, R. & Ahmad Poor, J. (2013). The relationship between meaning in life and depression, anxiety and stress status among college students of Iran university of medical sciences in 2013. *Iranian Journal of Health Education and Health Promotion*, 1(3), 83-92. (In Persian)
- Farahaninia, M., Abbasi, M., Givari, A. & Haghani, H. (2006). Nursing students' spiritual well-being and their perspectives towards spirituality and spiritual care perspectives. *Iran Journal of Nursing*, 18(44), 7-14. (In Persian)
- Farahmand, M., Khatami Sarvi, K. & Mohammadhasani, R. (2016). Comparing social health, decision-making, communication skills and self-esteem between working women and housewives in Yazd. *Quarterly Journal of Woman and Society*, 7(26), 147-166. (In Persian)
- Fatemi, N., Rezaei, M., Givari, A. & Hosseini, F. (2006). Prayer and spiritual well-being in cancer patients. *Payesh*, 5(4), 295-303. (In Persian)
- Feldman, D. B. & Snyder, C. R. (2005). Hope and the meaningful life: Theoretical and empirical associations between goal-directed thinking and life meaning. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 24(3), 401-421.
- Firouzbakht, M., Riahi, M. E. & Tirgar, A. (2017). A survey on factors affecting on Iranian women's social health: A review study in Persian satabase. *Salamat-I Ejtima'ei (Community Health)*, 4(3), 186-196. (in Persian)
- Frankl, V. E. (1985). *Man's Search For Meaning*.

- Ghaderi, A. (2017). The relationship between brain-behavioral systems and cyberchondria. M. S. *Thesis of Tabriz University*. (In Persian)
- Golzar, H., Toozandehjani, H. & Shamsaldini, A. (2015). Investigating the relationship of life and anxiety of death in relief forces. *The third National Conference on Mental Health and Well-Being*. (In Persian)
- Ho, M. Y., Cheung, F. M. & Cheung, S. F. (2010). The role of meaning in life and optimism in promoting well-being. *Personality and Individual Differences*, 48(5), 658-663.
- Jungmann, S. M. & Withhöft, M. (2020). Health anxiety, cyberchondria, and coping in the current COVID-19 pandemic: Which factors are related to coronavirus anxiety?. *Journal of Anxiety Disorders*, 73, 102239.
- Kord, B. & Rahbari, p. (2018). The prediction of subjective well-being based on meaning of life and mindfulness among cardiovascular patients. *Iranina Journal of Psychiatric Nursing*, 5(6), 16-23. (In Persian)
- Kumar, A. & Somani, A. (2020). Dealing with Corona virus anxiety and OCD. *Asian Journal of Psychiatry*, 51, 102053.
- Lewis, H. R. (2006). Excellence without a soul: How a great university forgot education. *New York: PublicAffairs, 1995-2003*.
- MacKinlay, E. & Burns, R. (2017). Spirituality promotes better health outcomes and lowers anxiety about aging: The importance of spiritual dimensions for baby boomers as they enter older adulthood. *Journal of Religion, Spirituality & Aging*, 29(4), 248-265.
- McElroy, E. & Shevlin, M. (2014). The development and initial validation of the cyberchondria severity scale (CSS). *Journal of Anxiety Disorders*, 28(2), 259-265.
- Michaelson, V., Brooks, F., Jirásek, I., Inchley, J., Whitehead, R., King, N., Walsh, S., Davison, C. M., Mazur, J. & Pickett, W. (2016). Developmental patterns of adolescent spiritual health in six countries. *SSM-Population Health*, 2, 294-303.
- Mirhosseini, S., Nouhi, S., Janbozorgi, M., Mohajer, H. & Naseryfadafan, M. (2020). The role of spiritual health and religious coping in predicting death

anxiety among patients with Coronavirus. *Studies in Islam and Psychology*, 14(26), 29-42. (In Persian)

- Mirzaei, O. & Pirkhaefi, A. (2020). The relationship between psychological well-being and spiritual health, life expectancy and the meaning of life of medical students *Fifth National Conference on Law, Social Sciences and Humanities, Psychology and Counseling, Shirvan, Iran*. (In Persian)
- Mohamadi, S. Y. & Rahimzada Tehrani, K. (2018). The effectiveness of therapy on spiritual health and quality of life of women with AIDS in Tehran. *Health Psychology*, 7(25), 106-120. (In Persian)
- Nodoushan, R. J., Alimoradi, H. & Nazari, M. (2020). Spiritual health and stress in pregnant women during the Covid-19 pandemic. *SN Comprehensive Clinical Medicine*, 2, 2528-2534. (In Persian)
- Osarrodi, A., Golafshani, A. & Akaberi, S. . (2012). Relationship between spiritual well-being and quality of life in nurses. *North Khorasan University of Medical Sciences*, 3(4), 79-88. (In Persian)
- Paloutzian, R. F. & Ellison, C. W. (1982). Loneliness, spiritual well-being and the quality of life. *Loneliness: A Sourcebook of Current Theory, Research and Therapy*, 1(1), 224-237.
- Paules, C. I., Marston, H. D. & Fauci, A. S. (2020). Coronavirus infections—More than just the common cold. *Jama*, 323(8), 707-708.
- Peterman, A. H., Fitchett, G., Brady, M. J., Hernandez, L. & Cella, D. (2002). Measuring spiritual well-being in people with cancer: the functional assessment of chronic illness therapy—spiritual well-being scale (FACIT-Sp). *Annals of Behavioral Medicine*, 24(1), 49-58.
- Petzold, M. B., Bendau, A., Plag, J., Pyrkosch, L., Maricic, L. M., Rogoll, J., Betzler, F., Grosse, J. & Strohle, A.(2020). Development of the COVID-19-anxiety questionnaire and first psychometric testing. *BJPsych Open*, 6(5), e91.
- Rahimi, N., Nouhi, E. & Nakhaee, N. (2013). Spiritual well-being and attitude toward spirituality and spiritual care in nursing and midwifery students. *Iran Journal of Nursing*, 26(85), 55-65. (In Persian)
- Rakhshandeh, A., Doroudian, N., Nemati Jahan, N. & Rostamnezhad, M. (2022). Prediction of Coronavirus anxiety based on the meaning in life and

intimacy of family members among housewife mothers. *Journal of Applied Family Therapy*, 2, 190-202. (In Persian)

Sarafraz, M. R., Pourshahbazi, M. & Afshari, M. (2020). Psychometric properties of cyberchondria severity scale (CSS) in Iranian adult population. *Journal of Clinical Psychology*, 12(3), 67-76. (In Persian)

Shahyad, S. & Mohammadi, M. T. (2022). Psychological impacts of Covid-19 outbreak on mental health status of society individuals: A narrative review. *Journal of Military Medicine*, 22(2), 184-192. (In Persian)

Sharajabian, H. & Arshad Riahi, A. (2016). The role of human nature in meaningfulness of life from mullah sadra's point of view. *Religious Anthropology*, 13(35), 29-49. (In Persian)

Sharifi, M. & Ghorbani, M. (2021). Investigate the role of demographic characteristics, adult attachment styles, and affective temperament in predicting psychological distress during the coronavirus period. *Journal of Family Research*, 17(3), 407-422. (In Persian)

Sheivandi, K. & Hasanvand, F. (2020). Developing a model for the psychological consequences of Corona Epidemic anxiety and studying the mediating role of spiritual health. *Counseling Culture and Psychotherapy*, 11(42), 1-36. (In Persian)

Shiah, Y. J., Chang, F., Chiang, S. K., Lin, I. M. & Tam, W.-C. C. (2015). Religion and health: Anxiety, religiosity, meaning of life and mental health. *Journal of religion and health*, 54, 35-45.

Starcevic, V. (2017). Cyberchondria: Challenges of problematic online searches for health-related information. *Psychotherapy and Psychosomatics*, 86(3), 129-133.

Steger, M. F., Frazier, P., Oishi, S. & Kaler, M. (2006). The meaning in life questionnaire: assessing the presence of and search for meaning in life. *Journal of Counseling Psychology*, 53(1), 80-93.

Suyanti, T. S., Keliat, B. A. & Daulima, N. H. C. (2018). Effect of logo-therapy, acceptance, commitment therapy, family psychoeducation on self-stigma, and depression on housewives living with HIV/AIDS. *Enfermeria Clinica*, 28, 98-101.

- Talebi, M. (2022). The role of psychological resilience and spiritual health in predicting covid 19 anxiety in nurses. *Iranian Journal of Rehabilitation Research in Nursing*, 8(2), 12-20. (In Persian)
- Tsibidaki, A. (2021). Anxiety, meaning in life, self-efficacy and resilience in families with one or more members with special educational needs and disability during COVID-19 pandemic in Greece. *Research in Developmental Disabilities*, 109, 103830.
- Varma, R., Das, S. & Singh, T. (2021). Cyberchondria amidst COVID-19 pandemic: Challenges and management strategies. *Frontiers in Psychiatry*, 12, 618508.
- Wang, C., Pan, R., Wan, X., Tan, Y., Xu, L., Ho, C. S., & Ho, R. C. (2020). Immediate psychological responses and associated factors during the initial stage of the 2019 coronavirus disease (COVID-19) epidemic among the general population in China. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(5), 1729.
- Yari, N. (2014). Examining the role of hope in the relationship between perceived social support and meaning in life with suicidal thoughts. *master's thesis, field of educational psychology, Azad University of Ilam branch*. (In Persian)
- Zhang, J., Peng, J., Gao, P., Huang, H., Cao, Y., Zheng, L. & Miao, D. (2019). Relationship between meaning in life and death anxiety in the elderly: Self-esteem as a mediator. *BMC Geriatrics*, 19, 1-8.
- Zibad, H. A., Foroughan, M., Shahboulaghi, F. M., Rafiey, H. & Rassouli, M. (2017). Perception of spiritual health: A qualitative content analysis in Iranian older adults. *Educational Gerontology*, 43(1), 21-32.

آزمون مدلی برای تبیین اضطراب کرونا بر اساس معنای زندگی و سایبرکندریا: نقش واسطه‌ای سلامت معنوی در بین زنان خانه‌دار

زهرا کرمانی مامازندی^۱

زینب عفتی چیتگر^۲

چکیده

شیوع بالای بیماری کرونا در جهان باعث شده است تا افراد زیادی از اضطراب ابتلا به آن رنج ببرند. پژوهش حاضر با هدف طراحی الگوی تبیین اضطراب کرونا بر اساس معنای زندگی و سایبرکندریا با نقش واسطه‌ای سلامت معنوی در زنان خانه‌دار انجام شد. روش پژوهش توصیفی-همبستگی مبتنی بر مدل‌یابی معادلات ساختاری بود. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه زنان خانه‌دار شهر مشهد بود که از بین آنها نمونه‌ای به تعداد ۲۰۰ نفر با روش خوشه‌ای تصادفی چند مرحله‌ای انتخاب شدند. ابزارهای پژوهش شامل مقیاس معنا در زندگی استگر و همکاران، پرسشنامه سایبرکندریا مک آل روی و شولین، پرسشنامه اضطراب کرونا ویروس علی‌پور و همکاران و پرسشنامه سلامت معنوی پولوتزین و الیسون بود. برای تحلیل داده‌ها از روش‌های همبستگی پیرسون و مدل‌یابی معادلات ساختاری (تحلیل مسیر) استفاده شد. نتایج آزمون همبستگی پیرسون نشان داد بین معنای زندگی با سلامت معنوی رابطه مثبت و معنادار و با اضطراب کرونا رابطه منفی و معنادار وجود دارد. اما سایبرکندریا تنها با سلامت معنوی رابطه معناداری دارد. همچنین سلامت معنوی با اضطراب کرونا رابطه منفی و معناداری دارد. نتایج تحلیل مسیر نشان داد

۱. استادیار گروه روان‌شناسی، مؤسسه آموزش عالی اقبال لاهوری، مشهد، ایران.

Z.kermani@eqbal.ac.ir

۲. دانش‌آموخته کارشناسی ارشد روان‌شناسی عمومی، مؤسسه آموزش عالی اقبال لاهوری، مشهد، ایران. (نویسنده مسئول)

zeynab.efati59@gmail.com

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۲/۰۲

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۸/۰۱

سایبرکندریا و سلامت معنوی اثر مستقیم بر اضطراب کرونا دارند. معنای زندگی اثر مستقیم بر سلامت معنوی دارد. درنهایت، نتایج این پژوهش نشان داد سلامت معنوی در رابطه بین معنای زندگی و سایبرکندریا با اضطراب کرونا نقش واسطه‌ای دارد.

واژگان کلیدی

کرونا، اضطراب کرونا، سایبرکندریا، سلامت معنوی، معنای زندگی، زنان خانه‌دار

مقدمه و بیان مسئله

افزایش سهم زنان در عرصه‌های اقتصادی-اجتماعی، پذیرش اجتماعی توانمندی‌های زنان، فراهم شدن امکانات شایسته برای شکوفا شدن این توانمندی‌ها، افزایش میزان احساس تعلق آنان به جامعه، بالا رفتن قدرت کنترل و مدیریت زنان بر محیط زندگی و داشتن حق انتخاب را به‌عنوان شاخص‌های ویژه سلامت زنان در نظر می‌گیرند و بر تأمین آنها به‌ویژه برای زنان خانه‌دار تأکید می‌شود. زیرا، سلامت اجتماعی و معنوی زنان خانه‌دار نسبت به زنانی که بیرون از خانه فعالیت دارند، بیشتر در معرض خطر است (فرهمند و همکاران، ۱۳۹۵: ۱۲).

از سوی، ویروس کرونا (کووید-۱۹) به‌عنوان یک بیماری‌های همه‌گیر و یک بحران سلامت عمومی با علائمی مانند سرفه، تب و تنگی نفس همراه است (Paules et al, 2020: 3) و جدا از خطر ابتلا به آن، به‌دلیل کاهش تماس‌های اجتماعی و جدایی از عزیزان، از بین رفتن روال زندگی، نگرانی از ابتلا به بیماری، نگرانی‌های مالی، ناامیدی، اخبار ضد و نقیض در مورد بیماری و سایر پاسخ‌های عاطفی افراد به هنگام شیوع گسترده می‌تواند موجب شکل‌گیری اختلالی به نام اضطراب ناشی از کرونا شود (Kumar & Somani, 2020: 3) که مانند تمام اختلالات اضطرابی با احساس ناخوشایند و مبهم ترس، هراس و دلواپسی همراه است و سبب برانگیختگی فیزیولوژیکی افراد می‌شود (Petzold et al, 2020).

از طرف دیگر، نتایج پژوهش‌های انجام شده نشان داده که بروز اضطراب کرونا در زنان متأهل بیشتر است (Bolgeo et al, 2023: 3). زیرا متأهل بودن و مسئولیت خانواده و فرزندان می‌تواند زنان را نسبت به چگونگی مدیریت شرایط موجود، نگرانی از بیماری افراد خانواده تا

حدودی مستأصل نماید (شریفی و قربانی، ۱۴۰۰: ۲). از طرفی، اقدامات سختگیرانه اما ضروری ناشی از قرنطینگی ویروس کرونا، اغلب منجر به حبس خانواده‌ها در خانه‌های خود شده که مسئولیت روانی این موضوع در زنان خانه‌دار نسبت به سایر اعضای خانواده بیشتر است (Connor et al, 2020: 6).

در این بین، معنای زندگی^۱ از جمله عوامل روان‌شناختی است که می‌تواند با تجربه اضطراب کرونا ارتباط داشته باشد. منظور از معناداری زندگی که به‌عنوان یکی از موضوعات اساسی عصر حاضر در بسیاری از شاخه‌های علمی نیز مورد بررسی قرار گرفته، تنها خوش‌بینی و احساس رضایت سطحی از زندگی نیست. بلکه نوعی احساس رابطه با خالق هستی و دربردارنده باورهای افراد درباره وجود یک هدف غایی در زندگی و تعقیب اهداف با ارزش و رسیدن به تکامل است (Ho et al, 2010: 10) که برای دارنده آن، احساس خوش‌بینی و آرامش خاطر عمیق را به ارمغان می‌آورد (شارجیبیان گرگانی و ارشد ریاحی، ۱۳۹۵: ۸) و پیش‌بینی‌کننده کیفیت زندگی و سلامت روانی افراد (Shiah et al, 2015: 3) خصوصاً در بین مبتلایان به بیماری‌های خاص است (کرد و رهبری، ۱۳۹۶: ۴).

به بیان دیگر، حتی در رویکرد معنادرمانی^۲، شرایط سخت موهبتی جهت یافتن معنای زندگی هستند؛ به‌طوری که معنادرمانگران بر این باورند که افرادی که در شرایط سخت و حتی نزدیک به مرگ قرار دارند، از نوعی خشم فرو خورده برخوردارند که منجر به افسردگی و خودکشی می‌شود و معنادرمانی می‌تواند سلامت روانی آنها را ارتقاء دهد (Suyanti et al, 2018: 7)، لذا افرادی که در زندگی معنا دارند دارای سلامت روانی بالاتر و به تبع آن اضطراب و استرس کمتری هستند. آنها می‌دانند که منابع درونی و توانمندی‌های لازم برای مقابله با حوادث سخت و استرس‌زا را دارند و با صرف انرژی و وقت لازم می‌توانند شرایط استرس‌زا را با موفقیت سپری کنند.

^۱. Meaning in life

^۲. Logo Therapy

سایبرکندریا^۱ نیز از دیگر متغیرهایی است که با اضطراب ویروس کرونا رابطه دارد و آن به وضعیتی اطلاق می‌شود که طی آن افراد با جستجوی برخلاف اطلاعات مرتبط با سلامتی و بیماری‌ها، نسبت به وضعیت سلامتی خود دچار اضطراب شدید می‌شوند. ریشه این واژه به هیپوکندریا (خود بیمار انگاری) برمی‌گردد و در واقع به هیپوکندریا در عصر دیجیتال اشاره می‌کند که طی آن حالات هیجانی ناخوشایند و الگوهای رفتاری نابهنجار بروز می‌کنند. البته، سایبرکندریا، به تمایل سالم افراد در جهت جستجوی اطلاعات مرتبط با سلامتی در اینترنت اشاره ندارد، بلکه کاملاً مفهوم مرضی و بیمارگون دارد (Starcevic, 2017).

همچنین، سلامت معنوی از جمله منابع فردی مهم و تأثیرگذار بر اضطراب کرونا است و فقدان آن در اعضای جامعه سبب ناتوانی آنها در ایفای نقش‌های اجتماعی، اختلال در نظم اجتماعی و ناتوانی در دستیابی به پیشرفت می‌شود (فیروزبخت، ریاحی و تیرگر، ۱۳۹۶: ۹). زیرا، سلامت معنوی آخرین بعد از ابعاد چهارگانه سلامت (جسمی، روانی، اجتماعی و معنوی) است (امجد و بخارایی، ۲۰۱۴: ۷) و در چهارچوب ابعاد سلامت، جزئی پایه‌ای محسوب می‌شود و عامل حفاظتی در ارتقاء سلامت و پیشگیری از بیماری‌ها به حساب می‌آید. ضمن آن‌که سلامت معنوی یک راهبرد موفق و کمک‌کننده به زندگی است (Peterman & Fitchett, 2002: 8).

با عنایت به مطالب پیش‌گفته و نظریه این‌که شناخت عوامل مؤثر بر اضطراب ویروس کرونا می‌تواند به مدیریت آن کمک شایان توجهی نماید، از سویی، جستجوی نگارندگان در مراجع و پایگاه‌های علمی نشان داد مطالعه‌ای با موضوع بررسی تأثیر معنای زندگی، سلامت معنوی و سایبرکندریا به صورت همزمان بر اضطراب ویروس کرونا در جامعه ایران و بالخصوص زنان خانه‌دار سابقه ندارد؛ پژوهش حاضر با هدف طراحی مدل تبیین اضطراب کرونا بر اساس معنای زندگی و سایبرکندریا با نقش واسطه‌ای سلامت معنوی در بین زنان خانه‌دار انجام شد تا پاسخگوی این سؤال اصلی باشد که آیا سلامت معنوی در زنان خانه‌دار می‌تواند نقش میانجی در رابطه معنای زندگی و سایبرکندریا با اضطراب کرونا داشته باشد؟

^۱. Cyberchondria

پیشینه تجربی

رخشنده خباز و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهشی به پیش‌بینی اضطراب کرونایی بر اساس معنای زندگی و صمیمیت اعضای خانواده در مادران خانه‌دار پرداخته‌اند که نتایج نشان داد رابطه اضطراب کرونا با معنای زندگی و صمیمیت خانواده منفی و معنادار است و ۳۵/۵ درصد از واریانس اضطراب کرونا در زنان را تبیین نموده‌اند. به عبارتی، معنای زندگی و صمیمیت خانواده به صورت معناداری اضطراب کرونا در زنان خانه‌دار را پیش‌بینی می‌کنند.

دانیالی و اسکندری (۱۴۰۰) در پژوهشی به پیش‌بینی اضطراب ویروس کرونا بر اساس تاب‌آوری، راهبردهای تنظیم شناختی هیجان و سایبرکنندریا پرداخته‌اند که نتیجه گرفتند تاب‌آوری، برخی راهبردهای تنظیم شناختی هیجان (ملامت خویش و پذیرش) و سایبرکنندریا با اضطراب ویروس کرونا ارتباط معنادار داشته و قادر به پیش‌بینی آن هستند.

اخلاقی فرد و معراجی (۱۴۰۰) در پژوهشی به پیش‌بینی اضطراب کرونا بر اساس آشفتگی هیجانی (افسردگی، اضطراب و تنیدگی) و سلامت معنوی در پرستاران و بهیاران پرداخته‌اند که یافته‌ها نشان داد بین آشفتگی هیجانی با اضطراب کرونا در پرستاران و بهیاران همبستگی مثبت و معنادار و بین سلامت معنوی و مؤلفه‌های آنها با اضطراب کرونا همبستگی منفی و معنادار وجود دارد.

میرزایی و پیرخائفی (۱۴۰۰) به بررسی رابطه بین بهزیستی روان‌شناختی با سلامت معنوی، امید به زندگی و معنای زندگی دانشجویان پزشکی پرداخته‌اند که دریافتند بین بهزیستی روان‌شناختی و مؤلفه‌های سلامت معنوی، امید به زندگی و معنای زندگی رابطه وجود دارد. همچنین، نتایج رگرسیون نشان داد که سلامت معنوی، امید به زندگی و معنای زندگی قادرند که بهزیستی روان‌شناختی را پیش‌بینی کنند.

شیوندی و حسنونند (۱۳۹۹) با تدوین مدل پیامدهای روان‌شناختی اضطراب ناشی از اپیدمی کروناویروس و بررسی نقش میانجی‌گری سلامت معنوی نشان دادند اضطراب فراگیر تأثیر مثبت بر سطح پرخاشگری و تأثیر منفی بر کیفیت رابطه خانواده و نگرش مثبت به آینده

دارد. همچنین سلامت معنوی توانست اثرات نامطلوب اضطراب فراگیر بر نگرش مثبت به آینده و کیفیت رابطه با خانواده را میانجی‌گری نماید. ولی، اثر میانجی‌گرانه بر پرخاشگری نشان نداد.

میرحسینی و همکاران (۱۳۹۹) نشان دادند که سلامت معنوی به صورت معناداری توانایی پیش‌بینی اضطراب در بیماران مبتلا به ویروس کرونا را دارد.

شهپاد و محمدی (۱۳۹۹) با بررسی آثار روان‌شناختی گسترش بیماری کووید-۱۹ بر سلامت روان افراد جامعه نشان دادند که این بیماری نه تنها سبب نگرانی‌های برای سلامت همگانی می‌گردد، بلکه سبب بروز تعدادی از بیماری‌های روان‌شناختی شامل اضطراب، ترس، افسردگی، برچسب‌زنی، رفتارهای اجتنابی، تحریک‌پذیری، اختلال خواب، و اختلال استرس پس از سانحه نیز می‌شود.

وارما و همکاران^۱ (۲۰۲۱) با بررسی میزان شیوع سایبرکندریا در دوران کرونا و استراتژی‌های مرتبط با آن نشان دادند سایبرکندریا در بین زنان ۶۱ درصد و در بین مردان ۳۹ درصد شیوع داشته است. همچنین میزان سایبرکندریا در بیماران کرونایی بعد از اطلاع از بیماری خود، افزایش پیدا می‌کرد که به تشدید اضطراب کرونا منجر می‌شد.

تسبیداک^۲ (۲۰۲۱) در مطالعه خود نشان داد بین اضطراب، خودکارآمدی، تاب‌آوری و معنای زندگی در بین خانواده‌های دارای فرزند معلول در مواجهه با پاندمی کرونا رابطه وجود دارد، میزان اضطراب کرونا در خانواده‌هایی معنای زندگی بالاتری داشتند، کمتر بود.

اندی و همکاران^۳ (۲۰۲۰) نیز در مطالعه خود نشان دادند وجود معنویت، دانش و نگرش به بیماری کرونا با اضطراب کرونا در افراد غیرمبتلا به ۲۰۲۰ منگی و معناداری رابطه دارد.

1. Varma et al
2. Tsibidaki et al
3. Andy et al

ال دامری و همکاران^۱ (۲۰۲۰) در مطالعه‌ای تحت عنوان رابطه بین سایبرکندریا، عدم قطعیت و پریشانی روان‌شناختی نشان دادند که بین سایبرکندریا و نشانگان پریشانی روان‌شناختی در جوانان عمانی رابطه معناداری وجود دارد.

جانگمن و ویتوف^۲ (۲۰۲۰) در مطالعه‌ای با عنوان رابطه بین اضطراب سلامت، سایبرکندریا و سبک‌های مقابله‌ای در دوران پاندمی کرونا نشان دادند بین اضطراب سلامت، سایبرکندریا و سبک‌های مقابله‌ای رابطه معناداری وجود دارد و می‌توان میزان سایبرکندریا را از روی اضطراب سلامت بالا پیش‌بینی کرد.

مکین لی و برنز^۳ (۲۰۱۷) بیان کرد افرادی که باورهای معنوی دارند از سلامت جسمی و روانی بهتری برخوردارند.

با توجه به پیشینه پژوهش می‌توان گفت اضطراب کرونا در بسیاری از افراد به خاطر احتمال وقوع مرگ از طریق این بیماری و یا شدت بیماری رخ می‌دهد و بیمار را از امور روزمره دور می‌کند. لذا به نظر می‌رسد که پرمعنا بودن زندگی بتواند موجب کاهش اضطراب کرونا شود. زیرا بر اساس دیدگاه فرانکل^۴ (۱۹۸۵) معنای زندگی می‌تواند ترس از مرگ را کاهش دهد. بنابراین می‌توان رابطه معنای زندگی، سلامت معنوی و اضطراب کرونا را توجیه کرد. از طرفی، سایبرکندریا به عنوان یک رویکرد شناختی منفی می‌تواند از طریق کاهش سلامت معنوی منجر به افزایش اضطراب کرونا شود. اما چون این ادعا در مطالعات انجام شده مورد بررسی قرار نگرفته، تحقیق حاضر سعی نمود این خلأ مطالعاتی را پوشش دهد.

چارچوب نظری

اضطراب تهدیدی برای سلامت روان، سبب مشکلات متعددی در زمان حال از جمله نگرانی دچار شدن به کووید-۱۹ برای افراد شده است (رخشنده خباز و همکاران، ۱۴۰۰: ۱).

1. Al Dameery et al

2. Jungmann & Witthöft

3. MacKinlay & Burns

4. Frankl

از طرفی، فرانکل (۱۹۸۵) معتقد است هنگامی که انسان به فعالیت‌های مورد علاقه‌اش می‌پردازد، با دیگران ملاقات می‌کند، به تماشای آثار هنری، ادبی می‌پردازد و یا به دامن طبیعت پناه می‌برد، وجود معنا را در خود احساس می‌کند. همچنین، هنگامی که حس می‌کند که وجود و هستی‌اش به یک منبع لایزال پیوند خورده است و خود را متکی به چارچوب‌ها و تکیه‌گاه‌های گسترده و قابل اتکایی مانند مذهب و فلسفه‌ای که برای زندگی کردن انتخاب کرده است، می‌بیند؛ معنا را درمی‌یابد و آن را احساس می‌کند (رحیمی و سراج زاده، ۱۳۹۲: ۱۲). باتیستا و آلموند^۱ (۱۹۷۳) نیز معتقدند هرچه فرد به ارزش‌های بیشتری باور و تعهد داشته باشد، احساس می‌کند زندگی‌اش از معنای بیشتری برخوردار است (یاری، ۱۳۹۴: ۱۰). اما برخی معتقدند هنگامی فرد احساس می‌کند از یک زندگی معنادار برخوردار است که چهار نیاز او به معنا یعنی: (۱) هدفمند بودن جهت زندگی، (۲) احساس کارآمدی و کنترل، (۳) برخورداری از مجموعه‌ای از ارزش‌ها که بتواند به وسیله آنها کنش‌هایش را توجیه کند و (۴) وجود یک مبنای با ثبات و استوار برای داشتن نوعی حس مثبت خود ارزشمندی ارضاء شده باشد (Batista & Almond, 1991).

درباره تأثیر معنای زندگی بر اضطراب باید گفت معنای زندگی بر اضطراب اثر غیرمستقیم دارد (Zhong et al, 2019). به این صورت که معنادار بودن زندگی با کاهش سطح عواطف منفی مانند اضطراب و افسردگی سبب کاهش خطر ابتلا به بیماری‌های روانی می‌گردد (Feldman & Snyder, 2005: 6).

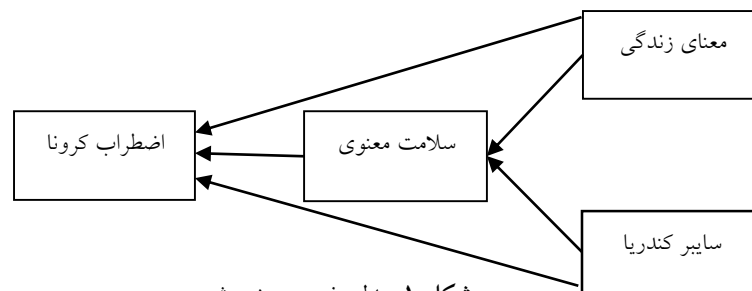
اما، امروزه تعداد قابل توجهی از افراد معیارهای سلامتی خود را به صورت برخط بر اساس اطلاعات موجود در اینترنت چک می‌کنند که این منابع برخط می‌توانند به بیماران و بستگان آنها در جمع‌آوری و درک اطلاعات پزشکی، شناسایی بیماری‌های تازه تشخیص، کسب اطلاع درباره دستگاه‌های پزشکی و تصمیم‌گیری افراد برای حفظ سلامتشان و مقابله با مشکلات بیماری‌های مزمن کمک کنند (Bati et al, 2018: 9). اما، این دسترسی مشکلاتی چون نگرانی درباره عدم دسترسی به اطلاعات به‌روز، قابل‌اعتماد، کافی و دقیق را نیز به دنبال دارد (Lewis, 2006: 1). در دوران کرونا نیز افراد در جستجوی اطلاعات در خصوص سلامت خود از فضای مجازی بودند که این عامل خود سبب افزایش اضطراب کرونا در دوران این بیماری بود (Varma

^۱. Batista & Almond

(et al, 2021). با این حال برخی افراد کمتر تحت تأثیر فضای موجود بوده و سعی می‌کردند از اینترنت و اخبار دور بمانند (Tsibidaki, 2021: 5). این افراد دارای معنای زندگی مستقل و شکل‌یافته‌اند و کمتر دچار اضطراب می‌شوند. اما جانگمن و ویتوف (۲۰۲۰) و دانیالی و اسکندری (۱۴۰۰) نشان دادند که سایبرکندریا با اضطراب و ویروس کرونا ارتباط مثبت و معناداری داشته و قادر به پیش‌بینی آن است.

از طرف دیگر، سلامت معنوی با ایجاد هماهنگی بین سایر ابعاد سلامت و افزایش سازگاری و کارکرد روانی فرد می‌تواند اضطراب در بیماران مبتلابه کرونا را کاهش دهد (میرحسینی و همکاران، ۱۳۹۹: ۹). زیرا سلامت معنوی به معنای داشتن حس پذیرش، احساسات مثبت، اخلاق و حس ارتباط متقابل مثبت با یک قدرت برتر و قدسی دیگران و خود است که طی یک فرآیند هماهنگ شناختی، عاطفی، کنشی و پیامدی شخصی حاصل می‌آید (رحیمی و نخعی، ۱۳۹۶: ۹) و دارای دو بعد سلامت مذهبی و سلامت وجودی است، که سلامت مذهبی انعکاس ارتباط با خدا یا یک قدرت بی‌نهایت و سلامت وجودی انعکاس ارتباط ما با دیگران، محیط و درون ما است و با یکپارچه کردن ابعاد مختلف وجودی و انتخاب‌های متفاوت انسان (عصارودی و همکاران، ۲۰۱۲) سبب افزایش سلامت روانی و در نتیجه کاهش اضطراب ناشی از کرونا در دوران شیوع این ویروس شده‌اند (Coppol, et al, 2021: 6).

باتوجه به چارچوب نظری بیان شده، الگوی مفهومی پژوهش به شرح شکل ۱ است.

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش

Figure 1. Analytical model of research

فرضیه‌های پژوهش

در این پژوهش، فرضیه‌های زیر مورد تحلیل قرار گرفته‌اند:

- ✓ معنای زندگی با سلامت معنوی رابطه مثبت دارد.
- ✓ معنای زندگی با اضطراب کرونا رابطه منفی دارد.
- ✓ سایبرکندریا با سلامت معنوی رابطه منفی دارد.
- ✓ سایبرکندریا با اضطراب کرونا رابطه مثبت دارد.
- ✓ سلامت معنوی با اضطراب کرونا رابطه منفی دارد.
- ✓ سلامت معنوی در رابطه بین معنای زندگی با اضطراب کرونا نقش واسطه‌ای ایفا می‌کند.
- ✓ سلامت معنوی در رابطه بین سایبرکندریا با اضطراب کرونا نقش واسطه‌ای ایفا می‌کند.

روش پژوهش

پژوهش حاضر، توصیفی از نوع همبستگی بود و جامعه آماری آن شامل زنان خانه‌دار شهر مشهد در سال ۱۴۰۱-۱۴۰۲ بود. روش نمونه‌گیری از نوع خوشه‌ای تصادفی چندمرحله‌ای از بین مناطق ۳، ۴ و ۱۰ شهرداری مشهد بود که از هر منطقه ۳ ناحیه به صورت تصادفی انتخاب شدند و حجم نمونه بر اساس ۱۵ نمونه به ازای هر متغیر مشاهده شده برآورد گردید (ولف و همکاران، ۲۰۱۳). چون در الگوی پژوهش ۱۱ متغیر وجود داشت ((شامل ابعاد هر یک از متغیرهای مدل (۱۶۵=۱۱*۱۵))، برای اجتناب از ریزش احتمالی افراد، تعداد ۲۰۰ نفر به‌عنوان حجم نمونه انتخاب شدند. ملاک‌های ورود آزمودنی‌ها شامل تمایل و رضایت آگاهانه آنها، دامنه سنی بین ۲۰ تا ۴۵ سال، عدم ابتلا به اختلال جسمانی و روانی خاص (طبق گزارش شخصی) و خانه‌دار بودن بود. پس از تشریح هدف پژوهش برای شرکت‌کنندگان و جلب رضایت آگاهانه آنها، از ایشان خواسته شد به پرسشنامه‌های اضطراب کرونا، سایبرکندریا، معنای زندگی و سلامت معنوی پاسخ دهند و داده‌های حاصله از پاسخ آنها با نرم‌افزار SPSS26 و PLS3 تحلیل شدند.

ابزارهای پژوهش

۱. مقیاس معنا در زندگی^۱: این مقیاس توسط استگر و همکاران^۲ (۲۰۰۶) جهت ارزیابی وجود معنا و تلاش برای یافتن آن ارائه شده و اعتبار و پایایی و ساختار عاملی آن در پژوهش‌های مختلف با نمونه‌های متفاوت مورد بررسی قرار گرفته است. مقیاس معنای زندگی ۱۰ گویه دارد و شامل دو زیرمقیاس وجود معنا در زندگی و نیز جستجو برای یافتن معنا است. مجموع نمرات سؤال‌های ۲، ۳، ۷، ۸ و ۱۰ میزان تلاش فرد برای یافتن معنا و مجموع نمرات سؤال‌های ۱، ۴، ۵، ۶ و ۹ (سؤال ۹ با کدگذاری معکوس) میزان معناداری زندگی فرد را مشخص می‌کنند. طبق پژوهش استگر و همکاران (۲۰۰۶) پایایی زیرمقیاس‌های وجود معنا و جستجوی معنا به ترتیب ۰/۷۰ و ۰/۷۳ است. در مطالعه حاضر نیز مقدار پایایی با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ ۰/۸۹ گزارش شد.
۲. پرسشنامه سایبرکندریا^۳: این پرسشنامه توسط مک آل روی و شولین (۲۰۱۴) ساخته شده است و شامل ۳۳ پرسش خودگزارش‌دهی پنج پاسخی است که به صورت طیف لیکرت ۱ (هرگز) تا همیشه (۵) نمره گذاری می‌شود. این پرسشنامه دارای ۵ زیرمقیاس افراط، اجبار، پریشانی، اطمینان‌جویی و بی‌اعتمادی است. نسخه اصلی این ابزار ۵ مؤلفه به نام‌های اجبار، پریشانی، افراط، اطمینان‌جویی و بی‌اعتمادی دارد. با این حال در اعتباریابی نسخه ایرانی به ۴ عامل کاهش یافته است. به‌عنوان مثال؛ در مطالعه قادری (۱۳۹۶) عامل بی‌اعتمادی به حرفه پزشکی حذف شده است، با این حال در مطالعه سرافزار و همکاران (۱۳۹۹) این عامل حذف نشده، بلکه با عامل اطمینان‌جویی ادغام شده است، و مؤلفه‌های اجبار، اطمینان‌جویی/بی‌اعتمادی، افراط و پریشانی تأیید شده‌اند، در مطالعه سرافزار و همکاران (۱۳۹۹) مقادیر پایایی با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ و روایی ابزار با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی مورد تأیید قرار گرفته است.

1. The Meaning of Life Scale

2. Steger et al

3. Cyberchondria

۳. پرسشنامه اضطراب کرونا ویروس (CDAS^۱): مقیاس اضطراب کرونا ویروس توسط علی‌پور و همکاران (۱۳۹۸) جهت سنجش اضطراب ناشی از شیوع ویروس کرونا در کشور ایران تهیه و اعتباریابی شده است. نسخه نهایی این ابزار دارای ۱۸ گویه و ۲ زیرمقیاس شامل علائم روانی و علائم جسمانی می‌باشد. گویه‌های ۱ تا ۹ علائم روانی و گویه‌های ۱۰ تا ۱۸ علائم جسمانی را می‌سنجد. این ابزار در طیف ۴ درجه‌ای لیکرت (هرگز = ۰، گاهی اوقات = ۱، بیشتر اوقات = ۲ و همیشه = ۳) نمره‌گذاری می‌شود؛ بنابراین بیشترین و کمترین نمره‌ای که این پرسشنامه کسب می‌کند بین ۰ تا ۵۴ است. نمرات بالا در این ابزار نشان‌دهنده سطح بالاتری از اضطراب در افراد است. در مطالعه علی‌پور و همکاران (۱۳۹۸) پایایی ابزار با استفاده از آزمون کرونباخ برای عامل اول ۰/۸۸، برای عامل دوم ۰/۸۶ و برای کل ابزار ۰/۹۱ به دست آمد. برای بررسی روایی پرسشنامه نیز از روایی ملاک با پرسشنامه GHQ-28 استفاده شد که ارتباط تمامی مؤلفه‌ها با اضطراب ویروس کرونا مثبت و در سطح ۰/۰۱ معنی‌دار بود.

۴. پرسشنامه سلامت معنوی^۲: این پرسشنامه توسط پولوتزین و الیسون در سال ۱۹۸۲ طراحی شد و ۲۰ سؤال دارد که ۱۰ سؤال آن سلامت وجودی و ۱۰ سؤال آن سلامت مذهبی را اندازه‌گیری می‌کند. پاسخ سؤالات به صورت لیکرت ۶ گزینه‌ای و از کاملاً مخالف تا کاملاً موافق دسته‌بندی شده است. در تلاش برای تدوین ابزاری معتبر و پایا در مورد سلامت معنوی، ابتدا مطالعاتی جهت مشخص کردن منظور مردم از کلمه معنویت انجام شد. برای تشخیص درک مردم از احساس خودشان در مورد سلامت معنوی از جمعیت عمومی خواسته شد تا سلامت معنوی خود را با اصطلاحات خودشان توصیف کنند. این پرسشنامه در ایران توسط فراهانی‌نیا و همکاران در سال ۱۳۸۴ بر روی ۲۸۳ دانشجوی پرستاری دانشگاه‌های ایران، تهران و شهید بهشتی اجرا گردید. روایی پرسشنامه در پژوهش فاطمی و همکاران (۱۳۸۵) پس از ترجمه به فارسی از طریق روایی محتوا تأیید گردید. پایایی آن

1. Corona Disease Anxiety Scale

2. Mental Health

هم از طریق ضریب آلفای کرونباخ تأیید گردید. در پژوهش حاضر نیز برای بررسی پایایی پرسشنامه سلامت معنوی از آزمون آلفای کرونباخ استفاده شد.

یافته‌های پژوهش

تعداد اعضای شرکت‌کننده در پژوهش ۲۰۰ نفر بودند. ۱۴ درصد آنها بین ۲۰-۲۵ سال، ۱۹ درصد بین ۲۶-۳۰ سال، ۲۲ درصد بین ۳۱-۳۵ سال، ۲۱ درصد بین ۳۶-۴۰ سال، ۱۶ درصد بین ۴۱-۴۵ سال و ۸ درصد بالاتر از ۴۵ سال سن داشته‌اند. همچنین ۶/۵ درصد آزمودنی‌ها دارای تحصیلات زیردیپلم، ۱۶/۵ درصد دیپلم، ۹/۵ درصد فوق دیپلم، ۳۴ درصد لیسانس، ۲۶/۵ درصد فوق لیسانس و ۷ درصد دارای تحصیلات دکترا بودند.

ابتدا نرمال بودن توزیع داده‌ها توسط شاخص‌های چولگی^۱ و کشیدگی^۲ مورد بررسی قرار گرفت. با توجه به مقادیر چولگی و کشیدگی مربوط به متغیرهای پژوهشی که در بازه (۲ و -۲) قرار دارند می‌توان گفت توزیع داده‌های مربوط به متغیرهای پژوهش نرمال هستند. شاخص‌های آمار توصیفی متغیرهای مورد مطالعه در جدول ۱ آمده است.

جدول ۱. شاخص‌های آمار توصیفی

Table 1. Descriptive indices

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	حداقل	حداکثر
معنای زندگی	۴۱/۰۲	۶/۵۸	۱۱	۵۰
سلامت معنوی	۷۳/۶۹	۱۰/۰۴	۲۱	۱۰۶
اضطراب کرونا	۶/۱۴	۸/۱	۰	۴۶
سایبرکندریا	۷۴/۸۶	۱۸/۱۹	۳۲	۱۳۰

منبع: یافته‌های پژوهش

1. Skewness

2. Kurtosis

جدول ۲ همبستگی میان متغیرهای این پژوهش را نشان می‌دهد.

جدول ۲. ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش

Table 2. Correlation matrix of research variables

متغیرها	معنای زندگی	سلامت معنوی	اضطراب کرونا	سایبرکندریا
معنای زندگی	۱			
سلامت معنوی	۰/۴۳۲**	۱		
اضطراب کرونا	-۰/۴۲۲**	-۰/۵۴۸**	۱	
سایبرکندریا	-۰/۱۰۷	-۰/۲۵۰**	۰/۴۵۵**	۱

منبع: یافته‌های پژوهش

در این پژوهش برای تحلیل استنباطی داده‌ها از روش معادلات ساختاری استفاده شده است که ضرایب حاصل به شرح جدول ۲ از آن حکایت دارد که معنای زندگی با سلامت معنوی رابطه مثبت معنادار و با اضطراب کرونا رابطه منفی معنادار دارد. سایبرکندریا با سلامت معنوی رابطه منفی و با اضطراب کرونا رابطه مثبت دارد. در نهایت سلامت معنوی با اضطراب کرونا رابطه منفی معناداری دارد. از شاخص‌های نیکویی برازش (GOF)، نیکویی برازش هنجار شده (NFI) و ریشه میانگین مربعات باقیمانده (RMR) برای بررسی برازش مدل آزمون شده استفاده شد که نتایج حاصله در جدول ۳ گزارش شده‌اند.

جدول ۳. شاخص‌های نیکویی برازش مدل آزمون شده پژوهش

Table 3. goodness of fit indices of the tested research model

مقدار به دست آمده	مقدار ایده‌ال	مقدار قابل قبول	نام شاخص
۶۰/۲۷	$0 \leq \chi^2 \leq 2df$	$2df \leq \chi^2 \leq 3df$	کای اسکوئر (χ^2)
۰/۰۰۱	$.01 < p \leq .05$	$.05 < p \leq 1$	معناداری χ^2
۰/۵۹	$.95 \leq GFI \leq 1$	$.50 \leq GFI < .95$	نیکویی برازش (GOF)
۰/۰۷	$0 \leq RMR \leq .05$	$0 < RMR \leq .10$	ریشه میانگین مربعات باقی مانده (RMR)
۰/۸۴	$.60 \leq PNFI \leq 1.00$	$.50 \leq PNFI < .60$	شاخص برازش هنجار شده (NFI)

منبع: یافته‌های پژوهش

نتایج در جدول ۳ نشان می‌دهد مقدار GOF برای مدل ۰/۵۹ به دست آمد و چون بیش‌تر از ۰/۵۰ است از برازش خوب مدل توسط داده‌ها حکایت دارد. ماتریس باقی‌مانده یکی از ماتریس‌های معمولی است که هم می‌تواند برای ارزیابی برازش کلی (مدل تدوین شده) و هم برای برازش جزئی (پارامترها تعریف شده بین دو متغیر) مورد استفاده قرار گیرد. ریشه دوم میانگین مربعات باقی‌مانده یا RMR برای مدل مذکور ۰/۰۵ است که مقداری مطلوب می‌باشد. یکی از شاخص‌های تطبیقی شاخص برازش هنجار شده NFI است که مقادیر بین ۰/۵۰ تا ۰/۶۰ به‌عنوان قابل قبول بودن و مقادیر بالاتر از ۰/۶۰ برای این شاخص به‌عنوان برازش بسیار خوب داده‌ها به مدل تفسیر می‌شود. مقدار NFI برای مدل مذکور ۰/۹۰ است که مطلوب است.

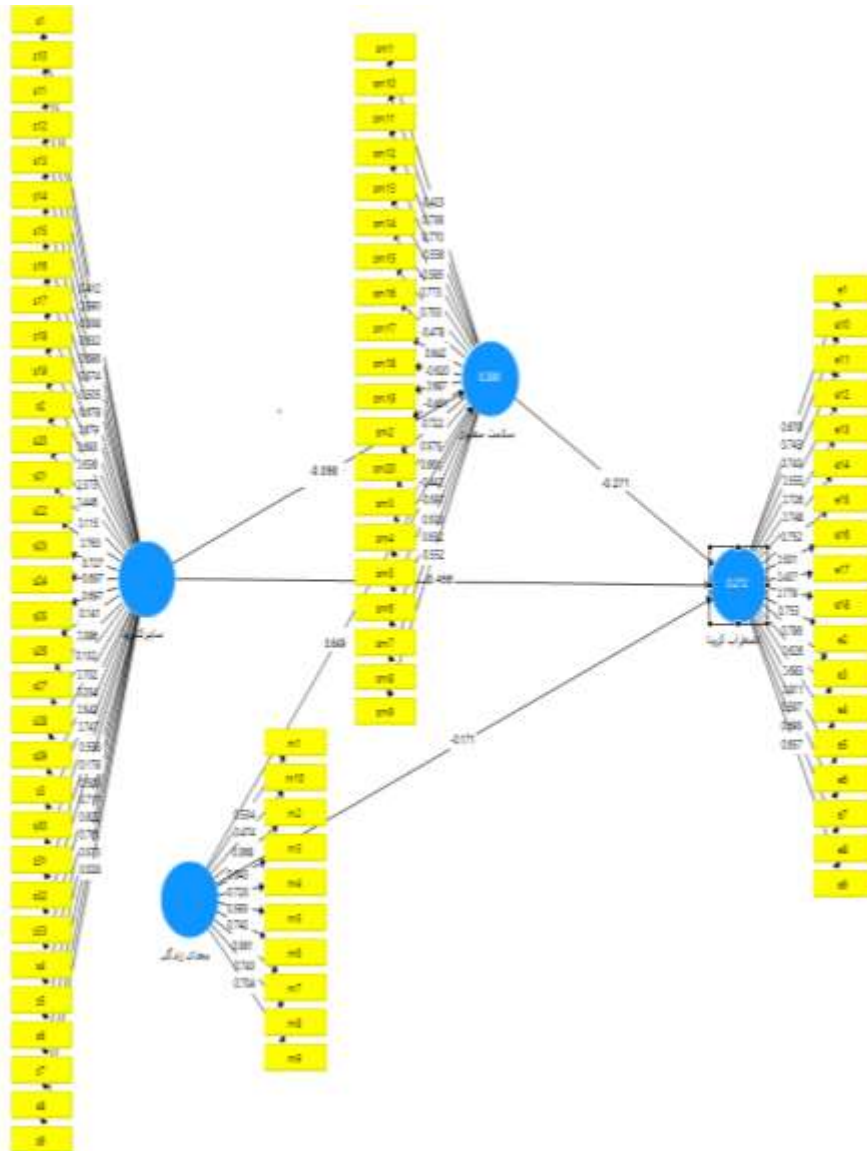

جدول ۴. مقادیر معناداری t به دست آمده و کلیه ضرایب مسیر

Table 4. Significant t values obtained and all path coefficients

نتیجه	سطح معناداری	آماره t	خطای استاندارد	ضریب مسیر	مسیر
رد	۰/۱۸	۱/۳۴	۰/۱۳	-۰/۱۷	معنای زندگی ← اضطراب کرونا
تائید	۰/۰۰۰	۶/۰۸	۰/۰۸	۰/۴۶	سایر کندریا ← اضطراب کرونا
تائید	۰/۰۰۰	۱۰/۸۲	۰/۰۶	۰/۶۵	معنای زندگی ← سلامت معنوی
رد	۰/۲۳	۱/۱۹	۰/۰۸	-۰/۱۰	سایر کندریا ← سلامت معنوی
تائید	۰/۰۲	۲/۳۰	۰/۰۸	-۰/۱۸	معنای زندگی ← سلامت معنوی ← اضطراب کرونا
رد	۰/۴۶	۰/۷۴	۰/۰۴	۰/۰۳	سایر کندریا ← سلامت معنوی ← اضطراب کرونا

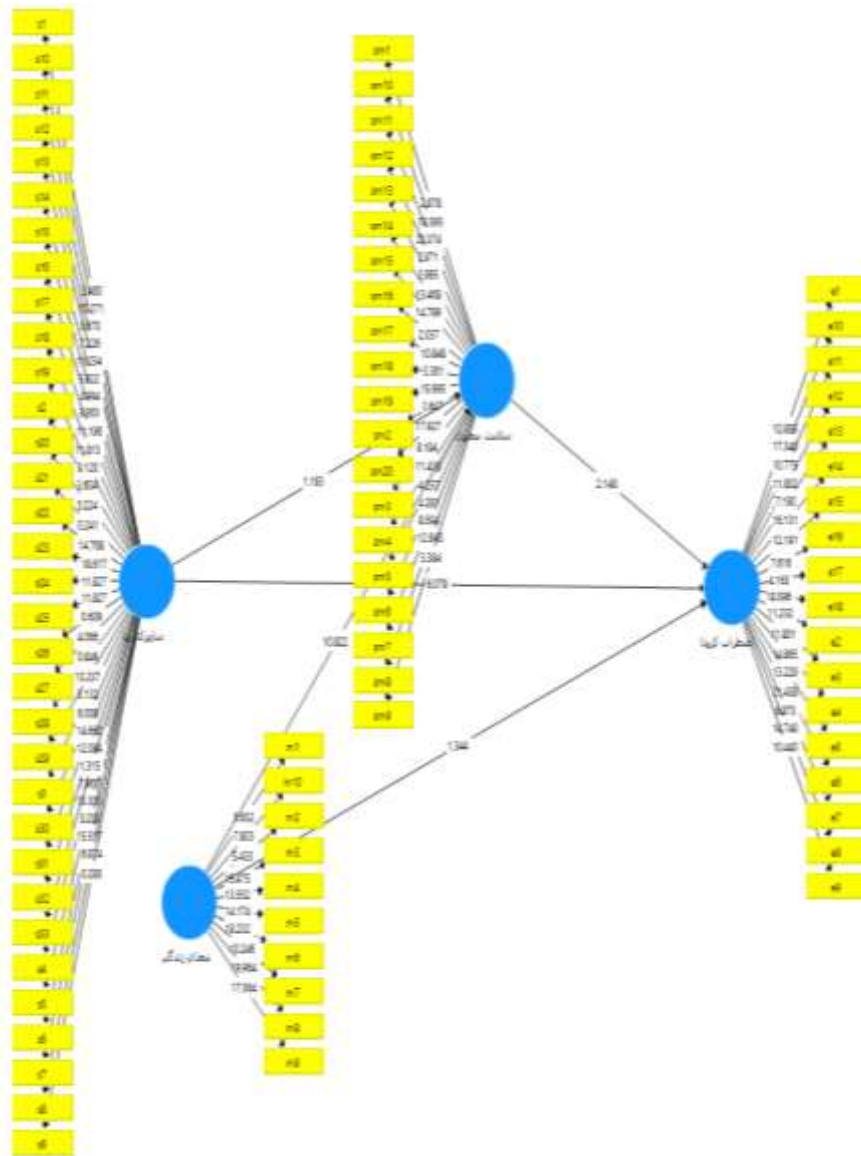
منبع: یافته‌های پژوهش

شکل ۲. ضرایب مسیر مدل آزمون شده پژوهش

Figure 2. Path coefficients of the tested research model

منبع: یافته‌های پژوهش

شکل ۳. ارزش بحرانی مدل آزمون شده پژوهش

Figure 3. The critical value of the tested research model

منبع: یافته‌های پژوهش

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف طراحی الگوی تبیین اضطراب کرونا براساس معنای زندگی و سایرکنندریا با نقش میانجی سلامت معنوی در زنان خانه‌دار انجام شد. نتایج تحلیل مسیر نشان داد معنای زندگی بر اضطراب کرونا تأثیر مستقیم ندارد که این یافته با نتایج پژوهش‌های رخسندۀ خباز و همکاران (۱۴۰۰)، دهداری و همکاران (۱۳۹۲)، اندی و همکاران (۲۰۲۰) ناهمسو است. در تبیین این یافته می‌توان گفت افرادی که اهداف معناداری در زندگی دارند و درگیر فعالیت‌های ایجاد معنا هستند، خودهماهنگی بیشتری را تجربه می‌کنند (یعنی شناختن و با علاقه انجام دادن این فعالیت‌ها) و انتظارات مثبت بیشتری دارند؛ یعنی خوش‌بین‌تر هستند. بنابراین، متغیر معنای زندگی یکی از عواملی است که می‌تواند نقش مهمی در رضایت از زندگی و بهزیستی داشته باشد و باعث کاهش اضطراب کرونا شود. در این راستا، گلزار و همکاران نیز (۱۳۹۳) نشان دادند بین معنای زندگی و اضطراب مرگ رابطه معکوس و معناداری وجود دارد. به‌علاوه، رخسندۀ خباز و همکاران (۱۴۰۰) نشان دادند رابطه اضطراب کرونا با معنای زندگی منفی و معنادار است و معنای زندگی اضطراب کرونا در زنان خانه‌دار را پیش‌بینی می‌کند.

همچنین یافته‌های پژوهش حاضر نشان دادند سایرکنندریا بر اضطراب کرونا تأثیر مستقیم دارد، این یافته با نتایج پژوهش‌های دانیالی و اسکندری (۱۴۰۰)، وارما و همکاران (۲۰۲۱)، ال دامری و همکاران (۲۰۲۰) و جانگمن و ویتوف (۲۰۲۰) همسو است. این یافته را می‌توان این‌گونه تبیین نمود که سایرکنندریا با جستجوی بیمارگون اطلاعات مرتبط با سلامتی و بیماری سبب ایجاد اضطراب شدید می‌شود. زیرا، انباشته شدن ذهن با حجم زیادی از اطلاعات بعضاً متناقض، غیرضروری و حتی نادرست، هیجانانگیزناخوشایندی همچون اضطراب را به دنبال دارد. در دوران همه‌گیری کووید-۱۹، افراد با یک موقعیت مبهم مواجه‌اند که به‌طور طبیعی ایجاد اضطراب می‌کند. اما جستجوی افراطی اطلاعات در فضای مجازی که گاهی اطلاعات نادرست و غیرمعتبر ارائه می‌نماید، اضطراب و ویروس کرونا را در افراد تشدید کرده است.

همچنین نتایج دیگر پژوهش نشان داد که معنای زندگی بر سلامت معنوی تأثیر مستقیم دارد که این یافته با نتایج پژوهش محمدی و رحیم‌زاده (۱۳۹۷) همسو است. در تبیین این یافته

می‌توان گفت که معنویت و سلامت معنوی از جمله عوامل پیش‌بینی‌کننده معنا و هدف در زندگی (حضور معنا و جستجوی معنا) به‌شمار می‌آید. برجسته‌ترین عملکرد روان‌شناختی معنویت و مذهب، ارائه معنا و هدف در زندگی است؛ زیرا معنویت و مذهب فرصت‌هایی را در اختیار افراد برای جستجوی هدف یا معنا در زندگی‌شان قرار می‌دهد. اکثر افراد سعی می‌کنند عقاید و تجربیات معنوی و مذهبی را به‌عنوان منبعی برای معنا در زندگی در نظر گیرند. علاوه بر این، آنها از طریق تدارک چهارچوبی برای تفسیر و توصیف تجارب زندگی و به دنبال آن، فراهم کردن نوعی انسجام و به هم پیوستگی وجودی در ارتقای معنای زندگی مشارکت می‌کنند. به‌عبارت دیگر، معنویت یک سامانه باور منسجم ایجاد می‌کند که باعث می‌شود افراد برای زندگی معنا پیدا کنند و به آینده امیدوار باشند.

افرادی که از سلامت معنوی برخوردارند، این توانایی را دارند که به مشکلات زندگی، فشارهای روانی، ناتوانی‌های جسمی و آسیب‌پذیری روان‌شناختی معنا بدهند و از طریق مقابله با این مشکلات، از بار فشار روانی بکاهند. از سوی دیگر، معنویت برای افراد، حمایت اجتماعی فراهم می‌آورد و این حس را در فرد ایجاد می‌کند که تنها نیست و به گروهی تعلق دارد که در مواقع سختی و مشکلات از او حمایت عاطفی می‌کند. بنابراین، افرادی که از سلامت معنوی بیشتری برخوردارند، احساس هدفمندی و معنای زندگی بیشتری دارند.

همچنین یافته‌های پژوهش حاضر نشان دادند که سایبرکندریا بر سلامت معنوی اثر مستقیم ندارد. این یافته را می‌توان چنین تبیین نمود که سایبرکندریا یک پدیده بالینی است که در آن جستجوهای مکرر در اینترنت در خصوص اطلاعات پزشکی منجر به نگرانی بیش از حد از سلامت جسمانی می‌گردد. با آن‌که این جستجوها در جهت کاهش اضطراب و پریشانی پیرامون سلامت صورت می‌گیرد، اما نتایج برخلاف انتظار سبب تشدید آنها می‌شود. بنابراین به‌نظر می‌رسد که بین اضطراب، استرس و افسردگی با سلامت معنوی رابطه معکوس وجود دارد. پس می‌توان این‌گونه نتیجه گرفت که سایبرکندریا با سلامت معنوی رابطه معکوس دارد؛ یعنی با افزایش سایبرکندریا، سلامت معنوی کاهش می‌یابد و بالعکس.

از دیگر نتایج این بود که سلامت معنوی بر اضطراب کرونا تأثیر مستقیم دارد که با نتایج طالبی (۱۴۰۰)، میرحسینی و همکاران (۱۳۹۹)، ندوشن و همکاران (۲۰۲۰) و اندی و همکاران (۲۰۲۰) نیز همسو است. در تبیین این یافته می‌توان گفت بیماری همه‌گیر کرونا بسیاری از مردم جهان را درگیر کرده و با اعلام تعداد کشته‌شدگان این بیماری، اضطراب ناشی از این ویروس هر روز افزایش می‌یابد و از سویی سلامت معنوی به رویارویی امیدوارانه با مشکلات و تنش ناشی از بیماری کمک می‌کند. هنگامی که سلامت معنوی افراد بالا باشد، این احتمال که فرد دچار اختلالات روانی مانند احساس تنهایی، اضطراب و از دست دادن معنا در زندگی شود، کاهش می‌یابد. بیماران مبتلا به ویروس کرونا که سلامت معنوی آنها بالا باشد، به‌طور مؤثری می‌توانند با بیماری خود سازگار شوند.

دیگر یافته پژوهش حاضر این بود که سلامت معنوی در رابطه بین معنای زندگی و اضطراب کرونا نقش واسطه‌ای دارد که این‌گونه قابل تبیین است که معنای زندگی عنصری اساسی در بهزیستی روانی-عاطفی به‌شمار می‌رود و به‌صورت سیستماتیک با ابعاد گوناگونی از شخصیت، سلامت جسمی و ذهنی، سازگاری و انطباق با استرس‌ها و اختلالات رفتاری ارتباط دارد. به‌همین دلیل، روان‌شناسان وجود معنا در زندگی را مهم‌ترین عامل مؤثر بر کنش‌های روان‌شناختی مثبت می‌دانند. زیرا افراد با سلامت معنوی بالاتر به دلیل برخورداری از مهارت‌های مقابله‌ای بهتر با شرایط نامساعد و استرس‌زا زندگی مانند دوران همه‌گیری کوید-۱۹، تجربه‌های مطلوب‌تری برای خود رقم می‌زنند. در مقابل، پایین بودن سلامت معنوی سبب افزایش ترس از بیماری کووید-۱۹ و استرس و اضطراب بیشتر و کاهش احساس تندرستی و کنترل درونی می‌شود. به‌عبارتی، بالا بودن نمره فرد در متغیر معنای زندگی به این معنی است که فرد به مسائل معنوی فکر نموده و اهمیت می‌دهد. وقتی توجه فرد به مسائل معنوی زیاد شود، ابتلا به یک بیماری مانند کرونا نزد او کم اهمیت و کم‌رنگ جلوه می‌کند. زیرا چنین فردی مسائل جسمانی را کوچک و مسائل معنوی را بزرگ و مهم می‌داند. بنابراین معنای زندگی می‌تواند به واسطه ارتقای سلامت معنوی موجب ارتقای معنای زندگی شود.

از طرفی، بالا بودن نمره فرد در متغیر سایبرکندریا بدین معنا است که فرد به صورت غیرارادی افکاری دارد که مزاحم فکر کردن با مسائل معنوی می‌شود و به دلیل این‌که مسائل معنوی در فرد کم‌رنگ‌تر می‌شود، اضطراب کرونا در فرد افزایش می‌یابد.

در پایان باید اشاره شود این پژوهش مانند هر پژوهش دیگر با محدودیت‌هایی مواجه بود که آن از جمله می‌توان به یافته‌های این پژوهش اشاره کرد که حاصل اطلاعات گردآوری شده از طریق پرسشنامه‌های خودگزارش‌دهی در جامعه محدود به زنان خانه‌دار شهر مشهد بود. لذا باید در تعمیم‌دهی نتایج به گروه‌های دیگر به آن توجه شود. از این رو پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های مشابه در جامعه آماری متفاوت صورت پذیرد. همچنین توجه شود که استفاده از ابزارهای مختلفی مثل مشاوره، مصاحبه و درجه‌بندی رفتار زنان خانه‌دار بر قابلیت اعتماد نتایج پژوهش خواهد افزود. ضمناً، بیشتر پژوهش‌های انجام شده در این خصوص، بر اساس مطالعات مقطعی بوده است. نظر به این‌که در مطالعات طولی می‌توان اطلاعات از وضعیت گذشته فرد را به عنوان عوامل تعیین‌کننده سلامت عمومی زنان بررسی کرد، پیشنهاد می‌شود با استفاده از مطالعه طولی، مدل تبیین اضطراب کرونا بر اساس معنای زندگی و سایبرکندریا: نقش واسطه‌ای سلامت معنوی در زنان خانه‌دار بررسی شود تا تعمیم‌پذیری یافته‌های این پژوهش افزایش یابد. به علاوه، در بررسی عوامل تأثیرگذار بر سلامت معنوی زنان خانه‌دار، تأثیر عوامل فرهنگی، محیطی و خانوادگی نیز مدنظر قرار گیرد.

قدردانی

در پایان از کلیه شرکت‌کنندگان که در اجرای این پژوهش همکاری کردند، صمیمانه تشکر و قدردانی می‌شود.

منابع

- اخلاقی فرد، مرتضی و معراجی، ناهید. (۱۴۰۰). پیش‌بینی اضطراب کرونا براساس آشفستگی هیجانی (افسردگی، اضطراب و تنیدگی) و سلامت معنوی در پرستاران و بهیاران. *رویش روان‌شناسی*، ۱۰(۶)، ۱۷۰-۱۶۱.
- دانیالی، مریم و اسکندری، الهام. (۱۴۰۰). پیش‌بینی اضطراب ویروس کرونا بر اساس تاب‌آوری، راهبردهای تنظیم شناختی هیجان و سایبرکندریا. *تازه‌های علوم شناختی*، ۲۳(۴)، ۷۱-۶۱.
- دهداری، طاهره، یاراحمدی، رسول، تقدیسی، محمدحسین، دانشور، ریحانه و احمدپور، جمال. (۱۳۹۲). ارتباط بین داشتن معنا در زندگی با وضعیت استرس، اضطراب و افسردگی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی ایران در سال ۱۳۹۲. *آموزش بهداشت و ارتقای سلامت*، ۱(۳)، ۹۲-۸۳.
- رحیمی، ندا، نوحی، عصمت و نخعی، نوذر. (۱۳۹۲). سلامت معنوی و نگرش به معنویت و مراقبت معنوی در دانشجویان پرستاری و مامایی. *پرستاری ایران*، ۲۶(۸۵)، ۶۵-۵۵.
- رخشنده خباز، آلاء، دورودیان، نادره، نعمتی جهان، نسیرین و رستم‌نژاد، مهدی. (۱۴۰۰). پیش‌بینی اضطراب کرونایی بر اساس معنای زندگی و صمیمیت اعضای خانواده در مادران خانه‌دار. *خانواده درمانی کاربردی*، ۲(۵)، ۲۰۲-۱۹۰.
- سرافراز، مهدی رضا، پورشهبازی، مهرداد و افشاری، مرضیه. (۱۳۹۹). تعیین ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس شدن سایبرکندریا در جمعیت بزرگسال ایرانی. *روانشناسی بالینی*، ۱۲(۳)، ۹۰-۶۷.
- شارجیان گرگابی، هاجر و ارشد ریاحی، علی. (۱۳۹۵). نقش فطرت در معناداری زندگی از دیدگاه صدرای شیرازی. *انسان‌پژوهی دینی*، ۱۳(۳۵)، ۴۹-۲۹.

شریفی، مهدی و قربانی، محدثه. (۱۴۰۰). پریشانی روان‌شناختی در طول دوره کرونا: نقش پیش‌بینی‌کننده ویژگی‌های دموگرافیک، سبک دل‌بستگی بزرگ سالان و سرشت عاطفی. *خانواده‌پژوهی*، ۱۷(۳)، ۴۲۲-۴۰۷.

شهیداد، شیما و محمدی، محمدتقی. (۱۳۹۹). آثار روان‌شناختی گسترش بیماری کووید-۱۹ بر وضعیت سلامت روان افراد جامعه: مطالعه مروری. *طب نظامی*، ۲۲(۲)، ۱۹۲-۱۸۴.

شیوندی، کامران و حسنوند، فضل‌الله. (۱۳۹۹). تدوین مدل پیامدهای روان‌شناختی اضطراب ناشی از اپیدمی کروناویروس و بررسی نقش میانجی‌گری سلامت معنوی. *فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی خانواده*، ۱۱(۴۲)، ۳۶-۱.

طالبی، مریم. (۱۴۰۰). نقش انعطاف‌پذیری روان‌شناختی و سلامت معنوی در پیش‌بینی اضطراب بیماری کرونا در پرستاران. *پژوهش توانبخشی در پرستاری*، ۸(۲)، ۲۰-۱۲.

علی‌پور، احمد، قدمی، ابوالفضل، علی‌پور، زهرا و عبدالله‌زاده، حسن. (۱۳۹۸). اعتباریابی مقدماتی مقیاس اضطراب بیماری کرونا (CDAS) در نمونه ایرانی. *روان‌شناسی سلامت*، ۸(۳۲)، ۱۷۵-۱۶۳.

فاطمی، نیما، رضایی، محمد، گیوری، علی و حسینی، فرزانه. (۱۳۸۵). دعا و سلامت معنوی در بیماران سرطانی. *پایش*، ۵(۴)، ۲۹۵-۳۰۳.

فراهانی‌نیا، مرحمت، عباسی، مژگان، گیوری، اعظم و حقانی، حمید. (۱۳۸۴). بهزیستی معنوی دانشجویان پرستاری و دیدگاه آنها نسبت به دیدگاه معنوی و مراقبت معنوی. *مجله پرستاری*، ۱۸(۴۴)، ۱۴-۷.

فرهمنده، مهناز، خاتمی‌سروی، خدیجه و محمدحسینی، رضیه. (۱۳۹۵). مقایسه سلامت اجتماعی، قدرت تصمیم‌گیری، مهارت‌های ارتباطی و عزت نفس در بین زنان شاغل و خانه‌دار شهر یزد. *زن و جامعه*، ۷(۲۶)، ۱۶۶-۱۴۷.

فیروزیخت، مریم، ریاحی، مهدی و تیرگر، علی. (۲۰۱۷). بررسی عوامل مؤثر بر سلامت اجتماعی زنان ایرانی: مطالعه مروری در پایگاه فارسی. سلامت جامعه، ۴(۳)، ۱۹۶-۱۸۶.

قادری، عباس. (۱۳۹۶). رابطه بین سیستم های مغزی-رفتاری و سایبرکندریا. ام/اس. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه تبریز.

کرد، بهمن و رهبری، پروانه. (۲۰۱۸). پیش‌بینی بهزیستی ذهنی بر اساس معنای زندگی و ذهن آگاهی در بیماران قلبی عروقی. پرستاری روان‌پزشکی ایرانیان، ۵(۶)، ۲۳-۱۶.

گلزار، هانیه.، توزنده جانی، حسن و شمس‌الدینی، احمد. (۱۳۹۳). بررسی رابطه معنای زندگی و اضطراب مرگ در نیروهای امدادی. سومین همایش ملی سلامت روان و تندرستی، قوچان.

محمدی، یونس و رحیم‌زاده تهران، کتایون. (۱۳۹۷). اثربخشی معنادرمانی بر سلامت معنوی و کیفیت زندگی زنان مبتلا به بیماری ایدز در شهر تهران. روان‌شناسی سلامت، ۷(۲۵)، ۱۲۰-۱۰۶.

میرزایی، عذری و پیرخانی، علیرضا. (۱۴۰۰). رابطه بین بهزیستی روان‌شناختی با سلامت معنوی، امید به زندگی و معنای زندگی دانشجویان پزشکی. پنجمین کنفرانس ملی حقوق، علوم اجتماعی و انسانی، روان‌شناسی و مشاوره، شیروان.

نوحی، شهناز، میرحسینی، حسین، جان بزرگی، مسعود، مهاجر، حسین‌علی و ناصری فدافن، ملکه. (۱۳۹۹). نقش سلامت معنوی و مقابله مذهبی در پیش‌بینی اضطراب مرگ در بیماران مبتلا به ویروس کرونا. مطالعات اسلام و روان‌شناسی، ۱۴(۲۶)، ۴۲-۲۹.

یاری، نصرت. (۱۳۹۴). بررسی نقش امید در رابطه بین حمایت اجتماعی ادراک شده و معنا در زندگی با افکار خودکشی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، رشته روان‌شناسی تربیتی، دانشگاه آزاد واحد ایلام.

Akhlaghifard, M. & Meraji, N. (2021). Predicting corona anxiety based on emotional distress (depression, anxiety and stress) and spiritual health in nurses and aides. *Rooyesh-e-Ravanshenasi Journal*, 10(6), 161-170. (In Persian)

- Al Dameery, K., Quteshat, M., Al Harthy, I. & Khalaf, A. (2020). Cyberchondria, uncertainty, and psychological distress among omanis during COVID-19: An online cross-sectional survey. *Journal of Hunan University Natural Sciences*, 48(11) 140-146.
- Alipour, A., Ghadami, A., Alipour, Z. & Abdollahzadeh, H. (2020). Preliminary validation of the Corona disease anxiety scale (CDAS) in the Iranian sample. *Health Psychology*, 8(32), 163-175. (In Persian)
- Amjad, F. & Bokharey, I. Z. (2014). The impact of spiritual wellbeing and coping strategies on patients with generalized anxiety disorder. *Journal of Muslim Mental Health*, 8(1), 21-38.
- Andy, Y., Rosyad, Y., Chipojola, K., Wiratama, B., Safitri, C. & Weng, H. (2020). Eects of spirituality, knowledge, attitudes, and practices toward anxiety regarding COVID-19 among the general population in Indonesia: A cross sectional study. *Journal of Clinical Medicine*, 9(12), 3798-3803.
- Bati, A. H., Mandiracioglu, A., Govsa, F. & Cam, O. (2018). Health anxiety and cyberchondria among Ege University health science students. *Nurse Educ Today*, 71, 169-173.
- Battista, J. & Almond, R. (1973). The development of meaning in life. *Psychiatry*, 36(4), 409-427.
- Baumeister, R. F. (1991). *Meanings of Life. Guilford Publications*.
- Bolgeo, T., Di Matteo, R., Simonelli, N., Dal Molin, A., Lusignani, M., Bassola, B., ... & Iovino, P. (2023). Psychometric properties and measurement invariance of the 7-item general anxiety disorder scale (GAD-7) in an Italian coronary heart disease population. *Journal of Affective Disorders*, 1(334), 213-219.
- Connor, J., Madhavan, S., Mokashi, M., Amanuel, H., Johnson, N. R., Pace, L. E. & Bartz, D. (2020). Health risks and outcomes that disproportionately affect women during the Covid-19 pandemic: A review. *Social Science Medicine*, 266, 113364.
- Coppola, I., Rania, N., Parisi, R. & Lagomarsino, F. (2021). Spiritual well-being and mental health during the COVID-19 pandemic in Italy. *Front Psychiatry*, 12, 626944.

- Daniali, M. & Eskandari, E. (2022). Predicting coronavirus anxiety based on resilience, cognitive emotion regulation strategies, and cyberchondria [Research]. *Advances in Cognitive Sciences*, 23(4), 61-71. (In Persian)
- Dehdari, T., Yarahmadi, R., Taghdisi, M., Daneshvar, R. & Ahmad Poor, J. (2013). The relationship between meaning in life and depression, anxiety and stress status among college students of Iran university of medical sciences in 2013. *Iranian Journal of Health Education and Health Promotion*, 1(3), 83-92. (In Persian)
- Farahaninia, M., Abbasi, M., Givari, A. & Haghani, H. (2006). Nursing students' spiritual well-being and their perspectives towards spirituality and spiritual care perspectives. *Iran Journal of Nursing*, 18(44), 7-14. (In Persian)
- Farahmand, M., Khatami Sarvi, K. & Mohammadhasani, R. (2016). Comparing social health, decision-making, communication skills and self-esteem between working women and housewives in Yazd. *Quarterly Journal of Woman and Society*, 7(26), 147-166. (In Persian)
- Fatemi, N., Rezaei, M., Givari, A. & Hosseini, F. (2006). Prayer and spiritual well-being in cancer patients. *Payesh*, 5(4), 295-303. (In Persian)
- Feldman, D. B. & Snyder, C. R. (2005). Hope and the meaningful life: Theoretical and empirical associations between goal-directed thinking and life meaning. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 24(3), 401-421.
- Firouzbakht, M., Riahi, M. E. & Tirgar, A. (2017). A survey on factors affecting on Iranian women's social health: A review study in Persian satabase. *Salamat-I Ejtimaei (Community Health)*, 4(3), 186-196. (in Persian)
- Frankl, V. E. (1985). *Man's Search For Meaning*.
- Ghaderi, A. (2017). The relationship between brain-behavioral systems and cyberchondria. M. S. *Thesis of TabrizUuniversity*. (In Persian)
- Golzar, H., Toozandehjani, H. & Shamsaldini, A. (2015). Investigating the relationship of life and anxiety of death in relief forces. *The third National Conference on Mental Health and Well-Being*. (In Persian)

- Ho, M. Y., Cheung, F. M. & Cheung, S. F. (2010). The role of meaning in life and optimism in promoting well-being. *Personality and Individual Differences*, 48(5), 658-663.
- Jungmann, S. M. & Witthöft, M. (2020). Health anxiety, cyberchondria, and coping in the current COVID-19 pandemic: Which factors are related to coronavirus anxiety?. *Journal of Anxiety Disorders*, 73, 102239.
- Kord, B. & Rahbari, p. (2018). The prediction of subjective well-being based on meaning of life and mindfulness among cardiovascular patients. *Iranina Journal of Psychiatric Nursing*, 5(6), 16-23. (In Persian)
- Kumar, A. & Somani, A. (2020). Dealing with Corona virus anxiety and OCD. *Asian Journal of Psychiatry*, 51, 102053.
- Lewis, H. R. (2006). Excellence without a soul: How a great university forgot education. *New York: PublicAffairs, 1995-2003*.
- MacKinlay, E. & Burns, R. (2017). Spirituality promotes better health outcomes and lowers anxiety about aging: The importance of spiritual dimensions for baby boomers as they enter older adulthood. *Journal of Religion, Spirituality & Aging*, 29(4), 248-265.
- McElroy, E. & Shevlin, M. (2014). The development and initial validation of the cyberchondria severity scale (CSS). *Journal of Anxiety Disorders*, 28(2), 259-265.
- Michaelson, V., Brooks, F., Jirásek, I., Inchley, J., Whitehead, R., King, N., Walsh, S., Davison, C. M., Mazur, J. & Pickett, W. (2016). Developmental patterns of adolescent spiritual health in six countries. *SSM-Population Health*, 2, 294-303.
- Mirhosseini, S., Nouhi, S., Janbozorgi, M., Mohajer, H. & Naseryfadafan, M. (2020). The role of spiritual health and religious coping in predicting death anxiety among patients with Coronavirus. *Studies in Islam and Psychology*, 14(26), 29-42. (In Persian)
- Mirzaei, O. & Pirkhaefi, A. (2020). The relationship between psychological well-being and spiritual health, life expectancy and the meaning of life of medical students *Fifth National Conference on Law, Social Sciences and Humanities, Psychology and Counseling, Shirvan, Iran*. (In Persian)

- Mohamadi, S. Y. & Rahimzada Tehrani, K. (2018). The effectiveness of therapy on spiritual health and quality of life of women with AIDS in Tehran. *Health Psychology*, 7(25), 106-120. (In Persian)
- Nodoushan, R. J., Alimoradi, H. & Nazari, M. (2020). Spiritual health and stress in pregnant women during the Covid-19 pandemic. *SN Comprehensive Clinical Medicine*, 2, 2528-2534. (In Persian)
- Osarrodi, A., Golafshani, A. & Akaberi, S. . (2012). Relationship between spiritual well-being and quality of life in nurses. *North Khorasan University of Medical Sciences*, 3(4), 79-88. (In Persian)
- Paloutzian, R. F. & Ellison, C. W. (1982). Loneliness, spiritual well-being and the quality of life. *Loneliness: A Sourcebook of Current Theory, Research and Therapy*, 1(1), 224-237.
- Paules, C. I., Marston, H. D. & Fauci, A. S. (2020). Coronavirus infections—More than just the common cold. *Jama*, 323(8), 707-708.
- Peterman, A. H., Fitchett, G., Brady, M. J., Hernandez, L. & Cella, D. (2002). Measuring spiritual well-being in people with cancer: the functional assessment of chronic illness therapy—spiritual well-being scale (FACIT-Sp). *Annals of Behavioral Medicine*, 24(1), 49-58.
- Petzold, M. B., Bendau, A., Plag, J., Pyrkosch, L., Maricic, L. M., Rogoll, J., Betzler, F., Grosse, J. & Strohle, A. (2020). Development of the COVID-19-anxiety questionnaire and first psychometric testing. *BJPsych Open*, 6(5), e91.
- Rahimi, N., Nouhi, E. & Nakhaee, N. (2013). Spiritual well-being and attitude toward spirituality and spiritual care in nursing and midwifery students. *Iran Journal of Nursing*, 26(85), 55-65. (In Persian)
- Rakhshandeh, A., Doroudian, N., Nemati Jahan, N. & Rostamnezhad, M. (2022). Prediction of Coronavirus anxiety based on the meaning in life and intimacy of family members among housewife mothers. *Journal of Applied Family Therapy*, 2, 190-202. (In Persian)
- Sarafraz, M. R., Pourshahbazi, M. & Afshari, M. (2020). Psychometric properties of cyberchondria severity scale (CSS) in Iranian adult population. *Journal of Clinical Psychology*, 12(3), 67-76. (In Persian)

- Shahyad, S. & Mohammadi, M. T. (2022). Psychological impacts of Covid-19 outbreak on mental health status of society individuals: A narrative review. *Journal of Military Medicine*, 22(2), 184-192. (In Persian)
- Sharajabian, H. & Arshad Riahi, A. (2016). The role of human nature in meaningfulness of life from mullah sadra's point of view. *Religious Anthropology*, 13(35), 29-49. (In Persian)
- Sharifi, M. & Ghorbani, M. (2021). Investigate the role of demographic characteristics, adult attachment styles, and affective temperament in predicting psychological distress during the coronavirus period. *Journal of Family Research*, 17(3), 407-422. (In Persian)
- Sheivandi, K. & Hasanvand, F. (2020). Developing a model for the psychological consequences of Corona Epidemic anxiety and studying the mediating role of spiritual health. *Counseling Culture and Psychotherapy*, 11(42), 1-36. (In Persian)
- Shiah, Y. J., Chang, F., Chiang, S. K., Lin, I. M. & Tam, W.-C. C. (2015). Religion and health: Anxiety, religiosity, meaning of life and mental health. *Journal of religion and health*, 54, 35-45.
- Starcevic, V. (2017). Cyberchondria: Challenges of problematic online searches for health-related information. *Psychotherapy and Psychosomatics*, 86(3), 129-133.
- Steger, M. F., Frazier, P., Oishi, S. & Kaler, M. (2006). The meaning in life questionnaire: assessing the presence of and search for meaning in life. *Journal of Counseling Psychology*, 53(1), 80-93.
- Suyanti, T. S., Keliat, B. A. & Daulima, N. H. C. (2018). Effect of logotherapy, acceptance, commitment therapy, family psychoeducation on self-stigma, and depression on housewives living with HIV/AIDS. *Enfermeria Clinica*, 28, 98-101.
- Talebi, M. (2022). The role of psychological resilience and spiritual health in predicting covid 19 anxiety in nurses. *Iranian Journal of Rehabilitation Research in Nursing*, 8(2), 12-20. (In Persian)
- Tsibidaki, A. (2021). Anxiety, meaning in life, self-efficacy and resilience in families with one or more members with special educational needs and

disability during COVID-19 pandemic in Greece. *Research in Developmental Disabilities*, 109, 103830.

Varma, R., Das, S. & Singh, T. (2021). Cyberchondria amidst COVID-19 pandemic: Challenges and management strategies. *Frontiers in Psychiatry*, 12, 618508.

Wang, C., Pan, R., Wan, X., Tan, Y., Xu, L., Ho, C. S., & Ho, R. C. (2020). Immediate psychological responses and associated factors during the initial stage of the 2019 coronavirus disease (COVID-19) epidemic among the general population in China. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(5), 1729.

Yari, N. (2014). Examining the role of hope in the relationship between perceived social support and meaning in life with suicidal thoughts. *master's thesis, field of educational psychology, Azad University of Ilam branch.* (In Persian)

Zhang, J., Peng, J., Gao, P., Huang, H., Cao, Y., Zheng, L. & Miao, D. (2019). Relationship between meaning in life and death anxiety in the elderly: Self-esteem as a mediator. *BMC Geriatrics*, 19, 1-8.

Zibad, H. A., Foroughan, M., Shahboulaghi, F. M., Rafiey, H. & Rassouli, M. (2017). Perception of spiritual health: A qualitative content analysis in Iranian older adults. *Educational Gerontology*, 43(1), 21-32.

نویسندگان**Z.kermani@eqbal.ac.ir****زهرا کرمانی مامازندی**

ایشان استادیار گروه روان‌شناسی مؤسسه آموزش عالی اقبال لاهوری شهر مشهد هستند و در مجلات علمی داخلی و خارج از کشور مقالات متعددی منتشر نموده و در همایش‌های معتبر ملی و بین‌المللی شرکت کرده‌اند.

zeynab.efati59@gmail.com**زینب عفتی چیتگر**

ایشان دانش‌آموخته کارشناسی ارشد روان‌شناسی عمومی، مؤسسه آموزش عالی اقبال لاهوری شهر مشهد هستند.